

Regeringens proposition 2011/12:81

Förtydligande av arbetsgivares ansvar för sjuklön

Prop.
2011/12:81

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 8 mars 2012

Fredrik Reinfeldt

Ulf Kristersson
(Socialdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition lämnas förslag till förtydligande av arbetsgivares sjuklöneansvar. En sjuklöneperiod ska inte börja om inte arbetstagaren helt har återgått i arbete och utfört arbete under minst en dag sedan arbetsgivaren senast betalade ut sjuklön för en hel sjuklöneperiod.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.....	4
3	Ärendet och dess beredning.....	5
4	Gällande regelverk.....	5
5	Förtydligande av arbetsgivares sjuklöneansvar	6
6	Konsekvenser av förslagen	8
7	Författningskommentar.....	9
	Bilaga 1 Lagförslaget avseende sjuklön i promemorian Översyn av sjukförsäkringen – förslag till förbättringar (Ds 2011:18).....	10
	Bilaga 2 Förteckning över remissinstanser som avgett yttrande över promemorian Översyn av sjukförsäkringen – förslag till förbättringar (Ds 2011:18).....	11
	Bilaga 3 Lagrådsremissens lagförslag	12
	Bilaga 4 Lagrådets yttrande	14
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde 8 mars 2012	15

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2011/12:81

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Prop. 2011/12:81

Härigenom föreskrivs att 4 och 4 a §§ lagen (1991:1047) om sjuklön ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Sjuklön betalas ut vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan. Med sjukdom jämställs ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga som orsakats av sjukdom för vilken betalats ut sjuklön enligt denna lag, lön enligt 34 § sjömanslagen (1973:282) eller sjukpenning enligt socialförsäkringsbalken eller motsvarande äldre lagstiftning och som fortfarande kvarstår efter det att sjukdomen upphört.

Vid bedömning av om och i vilken utsträckning arbetsförmågan är nedsatt ska det särskilt beaktas om arbetstagaren på grund av sjukdomen är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete.

Vid bedömning av om och i vilken utsträckning arbetsförmågan är nedsatt ska det särskilt beaktas om arbetstagaren på grund av sjukdomen är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete. *Vid denna bedömning ska det bortses från sådan nedsättning av arbetsförmågan som ligger till grund för ersättning till arbetstagaren i form av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken, eller livränta vid arbetsskada eller annan skada som avses i 41–44 kap. samma balk.*

4 a §²

En arbetsgivare är inte skyldig att *utge* sjuklön vid sjukdom för sådan tid som arbetstagaren omfattas av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken.

En arbetsgivare är inte skyldig att *betala ut* sjuklön vid sjukdom

1. för sådan tid som arbetstagaren omfattas av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken, *eller*

2. *om arbetstagaren inte helt har återgått i arbete och utfört arbete under minst en dag hos arbetsgivaren efter det att sjuklön för en hel sjuklöneperiod har betalats ut av arbetsgivaren.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

¹ Senaste lydelse 2010:345.

² Senaste lydelse 2011:1073.

I en promemoria (S2011/4725/SF) som utarbetats av en arbetsgrupp bestående av tjänstemän i Social-, Arbetsmarknads- och Finansdepartementet (Ds 2011:18 – Översyn av sjukförsäkringen – förslag till förbättringar), presenterades ett antal förslag till lagändringar på sjukförsäkringsområdet. Ett av förslagen, som nu är i fråga, avsåg ett förtydligande av arbetsgivares ansvar för sjuklön. Lagförslaget finns i *bilaga 1*. Promemorian har remissbehandlats. I *bilaga 2* finns en förteckning över remissinstanserna. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (S2011/4725/SF).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 2 februari 2012 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

4 Gällande regelverk

En arbetstagares rätt till sjuklön regleras i lagen (1991:1047) om sjuklön (SjLL).

Rätten till sjuklön gäller från och med den första dagen av anställningstiden. Om den avtalade anställningstiden är kortare än en månad inträder dock rätten till sjuklön när arbetstagaren tillträtt anställningen och därefter varit anställd i fjorton dagar i följd (3 § SjLL).

Sjuklön betalas ut vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan. Med sjukdom jämställs ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga som orsakats av sjukdom. Vid bedömande av om och i vilken utsträckning arbetsförmågan är nedsatt ska det särskilt beaktas om arbetstagaren på grund av sjukdomen är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete (4 § SjLL).

Sjuklöneperioden omfattar den första dag som arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom och de därpå följande tretton kalenderdagarna i sjukperioden. En sjuklöneperiod börjar inte om arbetstagaren inte avhåller sig från arbete åt arbetsgivaren. Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det att en tidigare sjukperiod avslutats ska sjuklöneperioden omfatta endast så många dagar att den tillsammans med en sjuklöneperiod hos samma arbetsgivare under den tidigare sjukperioden utgör fjorton kalenderdagar. Som sjukperiod anses tiden under vilken arbetstagaren i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 4 § SjLL (7 § SjLL).

Begreppet sjukperiod finns också i socialförsäkringsbalken (SFB). Som sjukperiod anses enligt 27 kap. 26 § tid då en försäkrad i oavbruten följd lider av sådan sjukdom som avses i 27 kap. 2 § SFB, eller har rätt till sjukpenning eller rehabiliteringspenning. I 27 kap. 2 § SFB anges att en försäkrad har rätt till sjukpenning vid sjukdom som sätter ned arbets-

förmågan med minst en fjärdedel. Med sjukdom likställs ett tillstånd som orsakats av sjukdom. Prop. 2011/12:81

Om rätt till sjukpenning för den försäkrade uppkommer i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt SjLL ska sjukperioden enligt SFB även omfatta en sådan period.

I 27 kap. 46–50 §§ SFB anges hur bedömningen av arbetsförmågan ska göras vid prövning av rätten till sjukpenning. Under de första 90 dagarna av en sjukperiod ska det beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen inte kan utföra sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder honom eller henne. Från och med den 91 dagen i sjukperioden ska det även beaktas om han eller hon kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren. Från och med dag 181 i sjukperioden ska det dessutom, om det inte finns särskilda skäl mot det eller det i annat fall kan anses oskäligt, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga att han eller hon kan försörja sig själv genom arbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för honom eller henne. Slutligen ska det från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 365 dagar, om det inte kan anses oskäligt, alltid beaktas om han eller hon har förmåga att försörja sig genom arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Vid prövning av rätten till sjukpenning för tid då den försäkrade annars skulle ha fått föräldrapenning ska arbetsförmågan anses nedsatt i den utsträckning den försäkrades förmåga att vårda barnet är nedsatt (27 kap. 52 § SFB).

När det bedöms i vilken utsträckning som arbetsförmågan är nedsatt ska det, enligt 27 kap. 53 § SFB, vid prövning av rätt till sjukpenning och rehabiliteringspenning alltid bortses från sådan nedsättning för vilken den försäkrade får aktivitetsersättning eller sjukersättning. Detta gäller även för sådan nedsättning som den försäkrade får arbetsskadelivränta eller annan livränta för enligt SFB. Detta innebär t.ex. att sjukperioden upphör om en försäkrad, som fått sjukpenning, beviljas hel sjukersättning.

Om en försäkrad på grund av sjukdom är frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program, ska det beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att delta i programmet. För en försäkrad som på grund av sjukdom har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program ska det på samma sätt beaktas om den försäkrade kan återinträda i programmet när hans eller hennes medicinska tillstånd medger detta (27 kap. 55 a och 55 b §§ SFB).

5 Förtydligande av arbetsgivares sjuklöneansvar

Regeringens förslag: En arbetsgivare ska inte vara skyldig att betala ut sjuklön vid sjukdom om arbetstagaren inte helt har återgått i arbete och utfört arbete under minst en dag hos arbetsgivaren efter det att

sjuklön för en hel sjuklöneperiod har betalats ut av arbetsgivaren. När det bedöms i vilken utsträckning arbetsförmågan är nedsatt ska det bortses från sådan nedsättning som ligger till grund för ersättning till arbetstagaren i form av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken, eller livränta vid arbetsskada eller annan skada som avses i 41–44 kap. samma balk.

De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2012.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med regeringens. I promemorian föreslogs att en arbetsgivare inte ska vara skyldig att utge sjuklön om en arbetstagare inte återgått i arbete hos arbetsgivaren sedan arbetsgivaren senast utgav sjuklön för en hel sjuklöneperiod.

Remissinstanserna: *Arbetsgivarverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Arbetsgivaralliansen* och *Arbetsgivarförbundet KFO, Företagarna* och *Saco* tillstyrker förslaget. *Försäkringskassan* anser att förslaget är rimligt, men att det behöver tydliggöras vad som avses med att ha återgått i arbete. Detta gäller till exempel då en arbetstagare infinner sig på arbetsplatsen, men insjuknar innan arbetet påbörjats eller efter ett par timmars arbete. *Svenskt Näringsliv* anser att ”återgått i arbete” är ett oklart begrepp och föreslår att arbetsgivaren inte ska vara skyldig att betala sjuklön om inte arbetstagaren har utfört arbete hos arbetsgivaren. *Sveriges Läkarförbund* föreslår att en arbetsgivare ska vara skyldig att utge sjuklön först då arbetstagaren har brutit sjukfrånvaron inom ramen av sin anställning eller efter tjänstledighet för annat arbete på grund av nedsatt arbetsförmåga.

Skälen för regeringens förslag: Sjukpenning kan i normalfallet lämnas för högst 914 dagar. En försäkrad, som inte längre kan få sjukpenning på grund av denna begränsning, erbjuds att via Arbetsförmedlingen delta i en arbetslivsintroduktion. Detta erbjudande gäller även försäkrade som är anställda hos en arbetsgivare. Försäkrade som bedöms kunna tillgodogöra sig en arbetslivsinriktad rehabilitering kan efter arbetslivsintroduktionen fortsätta i andra arbetsmarknadspolitiska program. Under tiden i arbetslivsintroduktionen och andra arbetsmarknadspolitiska program får de flesta aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingen.

För dem som inte bedöms kunna fortsätta i andra arbetsmarknadspolitiska program efter arbetslivsintroduktionen, eller som efter en tid i ett sådant program måste sluta på grund av sjukdom, kan det bli aktuellt att återvända till sjukförsäkringen. Försäkringskassan har i många sådana fall ansett att arbetsgivaren är skyldig att betala sjuklön och att den försäkrade kan få sjukpenning först från och med dag 15 i sjukfallet. Detta beror på att Försäkringskassan anser att sjukperioden har brutits då den försäkrade deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Svenskt Näringsliv har i två skrivelser till Socialdepartementet (S2010/3649/SF) hävdade att Försäkringskassans tillämpning inte är rimlig och riktig. Organisationen anser att bestämmelserna i 4 och 7 §§ SjLL innebär att sjukperioden pågår så länge en arbetstagare är arbetsförmögen i sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete hos arbetsgivaren, oavsett vilken förmån som kompenserar för den nedsatta arbetsförmågan.

Arbetsgivaren bör därför inte vara skyldig att betala sjuklön i de aktuella fallen. Prop. 2011/12:81

I promemorian föreslogs att det i SjLL skulle klargöras att en arbetsgivare inte ska vara skyldig att utge sjuklön om arbetstagaren inte har återgått i arbete hos arbetsgivaren efter det att sjuklön för en hel sjuklöneperiod har utgetts av arbetsgivaren sedan den föregående sjukperioden upphörde.

Promemorians förslag tillstyrktes i princip av samtliga remissinstanser som yttrat sig över det. Försäkringskassan, Svenskt Näringsliv och Sveriges Läkarförbund har dock haft liknande invändningar mot förslaget, dvs. att det behöver klargöras att återgången i arbete har inneburit att arbetstagaren också har utfört arbete hos arbetsgivaren och i vilken omfattning som erfordras.

Regeringen delar remissinstansernas uppfattning och föreslår att arbetsgivaren inte ska vara skyldig att lämna sjuklön om arbetstagaren inte har återgått helt i arbete och utfört arbete hos arbetsgivaren under minst en dag sedan arbetsgivaren senast betalat sjuklön för en hel sjuklöneperiod. Den anställde ska således ha återfått arbetsförmågan helt. Om den anställde beviljats ledighet av annan anledning än sjukdom för del av dag t.ex. föräldraledighet, ledighet för tandläkarbesök etc. ska den anställde anses ”helt ha återgått i arbete” om han eller hon har utfört arbete den resterande tiden. När det bedöms i vilken utsträckning arbetsförmågan är nedsatt bortses, enligt gällande praxis, från sådan nedsättning som arbetstagaren får ersättning för i form av aktivitetsersättning, sjukersättning eller livränta enligt bestämmelser i SFB. Detta bör även gälla när det bedöms om en arbetstagare har återgått *helt* i arbete hos arbetsgivaren. För att detta ska bli tydligt föreslås att det anges i 4 § i SjLL.

Förslaget i denna proposition får även betydelse i andra situationer som t.ex. om en anställd varit sjukskriven under graviditet och på nytt är sjukskriven i anslutning till att föräldraledigheten upphör.

En försäkrad som inte har rätt till sjuklön från sin arbetsgivare har möjlighet att i stället få sjukpenning.

De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 juli 2012.

6 Konsekvenser av förslagen

Förslagen som lämnas i propositionen berör i första hand personer som antingen har haft sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning under den maximala tid som dessa ersättningar kan betalas ut. Antalet personer bland dessa som kan komma att beviljas en ny period med sjukpenning, utan att ha återgått i arbete och utfört arbete under minst en dag, beräknas till 2 200 för andra halvåret 2012. Andelen personer som har en sådan anställning som omfattas av lagen om sjuklön beräknas till 37 procent, dvs. cirka 800 personer. Förslagen innebär att arbetsgivaren inte är skyldig att betala sjuklön för dessa personer. Personerna kommer att få sjukpenning i stället. Sjukpenningutgifterna beräknas öka med cirka 6 miljoner kronor 2012 till följd av detta. Dessa ökade utgifter har beaktats i budgetpropositionen för 2012.

4 §

I paragrafen görs ett förtydligande genom att det även i SjLL införs bestämmelser om hur nedsättning av arbetsförmågan ska bedömas när arbetstagaren har sjukersättning, aktivitetsersättning eller livränta vid arbetsskada. Bestämmelsen motsvarar 27 kap. 53 § SFB.

4 a §

Paragrafen har omdisponerats på så sätt att den har delats upp i två punkter. Genom den nya bestämmelsen i *punkten 2* införs ytterligare ett undantag när en arbetsgivare under vissa förhållanden inte är skyldig att betala ut sjuklön. Detta gäller i de fall arbetsgivaren redan har betalat ut sjuklön för en hel sjuklöneperiod – 14 dagar inklusive karensdagen – och arbetstagaren därefter inte har återgått helt i arbete hos arbetsgivaren och då utfört arbete under minst en dag.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.

Bilaga 1 Lagförslaget avseende sjuklön i
promemorian Översyn av sjukförsäkringen – förslag
till förbättringar (Ds 2011:18)

Prop. 2011/12:81
Bilaga 1

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om
sjuklön

Härigenom föreskrivs att 4 a § lagen (1991:1047) om sjuklön ska ha
följande lydelse.

4 a §¹

Nuvarande lydelse

En arbetsgivare är inte skyldig att
utge sjuklön vid sjukdom för sådan
tid som arbetstagaren omfattas av
bestämmelserna i 16 a kap. 2 §
lagen (1962:381) om allmän
försäkring.

Föreslagen lydelse

En arbetsgivare är inte skyldig att
utge sjuklön

1. vid sjukdom för sådan tid som
arbetstagaren omfattas av
bestämmelserna i 37 kap. 3 §
socialförsäkringsbalken, eller

2. om arbetstagaren inte har
återgått i arbete hos arbetsgivaren
efter det att sjuklön för en hel
sjuklöneperiod har utgetts av
arbetsgivaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2008:1244.

Bilaga 2 Förteckning över remissinstanser som avgett
yttrande över promemorian Översyn av
sjukförsäkringen – förslag till förbättringar
(Ds 2011:18)

Prop. 2011/12:81
Bilaga 2

Efter remiss har yttranden kommit in över promemorian från Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Umeå, Justitiekanslern, Domstolsverket, Försäkringskassan, Socialstyrelsen, Inspektionen för socialförsäkringen, Pensionsmyndigheten, Statens folkhälsoinstitut, Skatteverket, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet, Arbetsgivarverket, Myndigheten för handikappolitisk samordning, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Kammarkollegiet, Statskontoret, Arbetsförmedlingen, Diskrimineringsombudsmannen, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Svenska ILO-kommittén, Samhall AB, Handikappförbundens samarbetsorgan, De Handikappades Riksförbund, Västra Götalands läns landsting, Stockholms läns landsting, Västernorrlands läns landsting, Västmanlands läns landsting, Norrbottens läns landsting, Sveriges Kommuner och Landsting, Svensk Handel, Föreningen Svenskt Näringsliv, Företagarförbundet, Arbetsgivaralliansen, Kooperationens förhandlingsorganisation, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund, Tjänstemännens centralorganisation, Fackförbundet ST, Privattjänstemannakartellen, Sveriges akademikers centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Regelrådet, Sveriges läkarförbund, Fountain House och Skoopi, Sociala Arbetskooperativens intresseorganisation.

Utöver dessa har även yttranden inkommit från Rickard Wester Netatonce, Svensk förening för allmänmedicin SFAM, Psoriasisförbundet, Akademikerförbundet SSR, Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter FSA, Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund LSR, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Ingenjörer och Reumatikerförbundet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047)
om sjuklön

Härigenom föreskrivs att 4 och 4 a §§ lagen (1991:1047) om sjuklön ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Sjuklön betalas ut vid sjukdom som sätter ned arbetsförmågan. Med sjukdom jämställs ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga som orsakats av sjukdom för vilken betalats ut sjuklön enligt denna lag, lön enligt 34 § sjömanslagen (1973:282) eller sjukpenning enligt socialförsäkringsbalken eller motsvarande äldre lagstiftning och som fortfarande kvarstår efter det att sjukdomen upphört.

Vid bedömning av om och i vilken utsträckning arbetsförmågan är nedsatt ska det särskilt beaktas om arbetstagaren på grund av sjukdomen är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete.

Vid bedömning av om och i vilken utsträckning arbetsförmågan är nedsatt ska det särskilt beaktas om arbetstagaren på grund av sjukdomen är helt eller delvis förhindrad att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete. *Vid denna bedömning ska det bortses från sådan nedsättning av arbetsförmågan som ligger till grund för ersättning till arbetstagaren i form av sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken, eller livränta vid arbetskada eller annan skada som avses i 41–44 kap. samma balk.*

4 a §²

En arbetsgivare är inte skyldig att *utge* sjuklön vid sjukdom för sådan tid som arbetstagaren omfattas av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken.

En arbetsgivare är inte skyldig att *betala ut* sjuklön vid sjukdom

1. för sådan tid som arbetstagaren omfattas av bestämmelserna i 37 kap. 3 § socialförsäkringsbalken, *eller*

2. om arbetstagaren inte helt

¹ Senaste lydelse 2010:345.

² Senaste lydelse 2011:1073.

*har återgått i arbete och utfört
arbete under minst en dag hos
arbetsgivaren efter det att sjuklön
för en hel sjuklöneperiod har
betalats ut av arbetsgivaren.*

Prop. 2011/12:81
Bilaga 3

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2012-02-09

Närvarande: F.d. justitierådet Marianne Eliason samt justitieråden Peter Kindlund och Kerstin Calissendorff.

Förtydligande av arbetsgivares ansvar för sjuklön

Enligt en lagrådsremiss den 2 februari 2012 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Elisabeth Lane biträdd av ämnesrådet Leif Westerlind.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 mars 2012

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Björklund, Bildt, Ask, Erlandsson, Hägglund, Carlsson, Borg, Sabuni, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Ek, Löf

Föredragande: statsrådet Kristersson

Regeringen beslutar proposition Förtydligande av arbetsgivares ansvar för sjuklön